

Vragen gesteld door de leden der Kamer, met de daarop door de regering gegeven antwoorden

1374

Vragen van de leden **Van Beukering-Huijbregts** en **Podt** (beiden D66) aan de Minister van Sociale Zaken en Werkgelegenheid over *het bericht «Arbeidsinspectie kreeg toch signalen over zwaar sjuuwwerk Schiphol»* (ingezonden 12 januari 2023).

Antwoord van Minister **Van Gennip** (Sociale Zaken en Werkgelegenheid) (ontvangen 27 januari 2023).

Vraag 1

Bent u bekend met het bericht «Arbeidsinspectie kreeg toch signalen over zwaar sjuuwwerk Schiphol»?¹

Antwoord 1

Ja.

Vraag 2

Bent u het eens dat het zorgelijk is dat de Nederlandse Arbeidsinspectie (Arbeidsinspectie) niet is ingegaan op meerdere meldingen van medewerkers over hun arbeidsomstandigheden op Schiphol? Bent u het eens dat dit afbreuk doet aan het vertrouwen van werknemers in de inspectie en de overheid, zeker nu het blijkt te gaan over meerdere meldingen?

Antwoord 2

Vooropgesteld vind ik dat werkenden altijd moeten kunnen rekenen op een gezonde en veilige werkomgeving, waarbij een werkgever zich verantwoordelijk voelt én gedraagt. Maar ook dat daar waar regels worden overtreden en misstanden plaatsvinden, hier laagdrempelig melding van gedaan kan worden en tegen wordt opgetreden.

De meldingen waarover gesproken wordt in het bericht van de NOS, zijn naar voren gekomen in een uitgebreide zoekslag door de Arbeidsinspectie in haar systemen mede ten behoeve van de rapportage die ik u op 11 januari 2023 heb verstuurd.² Concreet houdt dit in dat de Arbeidsinspectie in haar systemen alle meldingen van de afgelopen jaren, voor zover nu nagegaan kan worden, opnieuw is nagelopen.

¹ NOS, 12 januari 2023, «Arbeidsinspectie kreeg toch signalen over zwaar sjuuwwerk Schiphol», (<https://nos.nl/artikel/2459535-arbeidsinspectie-kreeg-toch-signalen-over-zwaar-sjuuwwerk-schiphol>).

² Kamerstukken II, 2022–2023, 29 665 nr. 453.

Naar aanleiding van de eerdere constatering door de Arbeidsinspectie dat fysieke belasting van bagageafhandelaars op Schiphol niet specifiek als risico naar voren is gekomen, heb ik de Arbeidsinspectie gevraagd haar werkwijze tegen het licht te houden.³ De eerste bevindingen daarvan en lessen die de Arbeidsinspectie getrokken heeft, komen aan bod in de eerdergenoemde rapportage, die ik naar uw Kamer heb gezonden. De rapportage beslaat een periode van 10 jaar. In die periode heeft de Arbeidsinspectie in totaal ongeveer 100.000 meldingen ontvangen, waarvan 504 meldingen specifiek over werkzaamheden op Schiphol. In de rapportage beschrijft de Arbeidsinspectie hoe haar actieve en reactieve/responsieve werkwijze leidt tot inspecties op Schiphol. De rapportage bevat een overzicht van de circa 400 bij op Schiphol actieve werkgevers uitgevoerde inspecties in het kader van risicogerichte projecten (actieve inzet). Op basis van de beoordelingssystematiek die in de afgelopen 10 jaar is gebruikt, die mede gebaseerd is op de arbeidsomstandighedenregelgeving, heeft die beoordeling van de 504 meldingen geresulteerd in 327 werkgevers die minimaal één keer zijn geïnspecteerd (reactieve inzet).

Voor zover nu nagegaan kan worden, zijn er zeven meldingen gedaan die direct of zijdelings met fysieke belasting te maken hebben. Deze meldingen zijn in een bijlage van de betreffende rapportage opgenomen. Hoewel iedere melding over een individuele werksituatie er één te veel is, vormden de desbetreffende meldingen voor de Arbeidsinspectie, conform het afwegingskader dat de Arbeidsinspectie hanteerde en dat gebaseerd is op de arbeidsomstandighedenregelgeving, geen directe aanleiding om daar opvolging aan te geven op het vlak van fysieke belasting (soms wel vanwege andere mogelijke overtredingen) en zijn deze wat betreft fysieke belasting als «niet relevant» beoordeeld.

Op mijn verzoek houdt de Arbeidsinspectie haar werkwijze tegen het licht en ga ik met de Arbeidsinspectie nader in gesprek over hoe de werkwijze verder verbeterd en transparanter kan worden. De Arbeidsinspectie geeft aan haar werkwijze aan te passen. Korthedshalve verwijs ik naar de brief en rapportage.

Met de acties die ik met de Arbeidsinspectie heb afgesproken, waaronder een laagdrempeliger meldingsstelsel, waarmee meldingen effectiever behandeld kunnen worden, wil ik komen tot een verbeterde werkwijze, die het vertrouwen van werknemers vergroot en uiteindelijk leidt tot een gezonder en veiliger werkomgeving.

Vraag 3

Klopt het dat de werkwijze van de Arbeidsinspectie op zelfregulering is gericht en dat bedrijven en medewerkers daarmee worden geacht zelf zorg te dragen voor goede arbeidsomstandigheden?

Antwoord 3

Ja, dat is conform de Arbeidsomstandighedenwet. Uitgangspunt van het arbostelsel is dat werkgevers de primaire verantwoordelijkheid dragen om te zorgen voor gezonde en veilige arbeidsomstandigheden. Bij de invulling van de hun processen dienen werkgevers te zorgen dat zij aan de relevante wet- en regelgeving voldoen. De Arbeidsinspectie oefent, met inachtneming van die zelfregulering, haar toezicht uit. Ik verwijs naar de bijlage van de antwoorden op eerder gestelde Kamervragen, waarin de Arbeidsinspectie haar werkwijze toelicht⁴. Indien gewenst kan de Arbeidsinspectie in een technische briefing verdere toelichting geven.

³ Zie Kamerstukken II, 2022–2023, 2022Z16484, 2022Z16361, 2022Z16489, 2022D41835, 2022D41848, 2022D41973 14 oktober 2022, betreft de beantwoording van de berichtgeving over arbeidsomstandigheden bij afhandelaren op Schiphol van de leden Ceder (ChristenUnie), Alkaya (SP), De Hoop (PvdA), Palland en van Der Molen (CDA), Chris Simons en Koerhuis (VVD), Van Beukering-Huijbregts, Podt en Boucke (D66) en Kröger en Maatoug (GroenLinks)

⁴ Zie Aanhangsel Handelingen, vergaderjaar 2022–2023, nrs. 311, 329, 310, 313, 315 en 340, betreft de beantwoording van de berichtgeving over arbeidsomstandigheden bij afhandelaren op Schiphol van de leden Ceder (ChristenUnie), Alkaya (SP), De Hoop (PvdA), Palland en van Der Molen (CDA), Chris Simons en Koerhuis (VVD), Van Beukering-Huijbregts, Podt en Boucke (D66) en Kröger en Maatoug (GroenLinks)

Vraag 4

Klopt het dat uit de risico-inventarisatie en evaluatie, die de Arbeidsinspectie mag inzien, kon worden opgemaakt dat er nog steeds te zwaar werk werd gedaan op de bagageafhandeling en dat gemaakte afspraken over onder meer aanschaf en gebruik van tilhulpen niet werden nagekomen? Waarom is de Arbeidsinspectie hier niet op aangeslagen?

Antwoord 4

Werkgevers stellen een Risico Inventarisatie en Evaluatie (RI&E) en plan van aanpak op. Dat is om risico's in het bedrijf in kaart te brengen en maatregelen te nemen om die te voorkomen of te verkleinen. De RI&E is voor het bedrijf zelf. Werknemers en de Ondernemingsraad hebben een rol bij de vaststelling. De Arbeidsinspectie kan bij inspecties om inzage vragen.

Naast het inzien tijdens of na een controle bij een werkgever, vraagt de inspectie de afgelopen jaren in een aantal specifieke projecten de RI&E op bij groepen werkgevers⁵.

Criteria voor het opvragen zijn:

1. Sectoren waarin naleving op arbozorgbepalingen laag is (volgens cijfers uit Arbo in bedrijf);
2. Sectoren waarin sprake is van wezenlijke arbeidsrisico's (volgens Inspectiebrede Risicoanalyse – IRA);
3. Daarbinnen concentreert de Arbeidsinspectie zich op kleine werkgevers (MKB), omdat die vaker niet voldoen aan de RI&E-plicht dan grote bedrijven.

Op basis van deze criteria is de sector dienstverlening voor de luchtvaart, waar bagageafhandeling op Schiphol onder valt, eerder niet specifiek naar voren gekomen om tot zo'n uitvraag te leiden. De RI&E is daarom niet opgevraagd. Naar aanleiding van het onderzoek van NOS/Nieuwsuur is de Arbeidsinspectie in september 2022 gaan inspecteren en heeft daarbij, conform de standaardprocedure de RI&E opgevraagd. Dit onderzoek loopt nog.

In eerdergenoemde beantwoording van de Kamervragen en brief heb ik reeds aangegeven dat de Arbeidsinspectie op mijn verzoek haar werkwijze tegen het licht houdt en dat ik met de Arbeidsinspectie nader in gesprek ga over hoe de werkwijze verder verbeterd en transparanter kan worden. Hierbij merk ik op dat de Arbeidsinspectie een lerende organisatie is, die zich continu wil blijven verbeteren.

Vraag 5 en 6

Hoe verhoudt de werkwijze van de Arbeidsinspectie zich tot enerzijds zelfregulering en anderzijds het negeren van signalen/meldingen?

Bent u het eens dat als er zware tekortkomingen zijn geconstateerd bij de bagageafhandeling er geen of minder sprake kan zijn van zelfregulering? Zo ja, dat dat betekent dat ieder signaal of melding reden moet zijn voor onderzoek?

Antwoord 5 en 6

Het instrument zelfregulering is vastgelegd op wetsniveau. De Arbeidsinspectie maakt geen zelfreguleringsafspraken. Uitgangspunt van het Arbostelsel is dat werkgevers de primaire verantwoordelijkheid dragen om te zorgen voor gezonde en veilige arbeidsomstandigheden (zie ook het antwoord op vraag⁶). In de rapportage die ik aan uw Kamer heb toegezonden, geeft de Arbeidsinspectie een overzicht van de inspecties die ze heeft uitgevoerd op Schiphol. Daaruit blijkt dat er 504 meldingen over Schiphol zijn gedaan, waarvan er, voor zover nu nagegaan kan worden, zeven meldingen zijn die direct of zijdelings met fysieke belasting te maken hebben. Deze meldingen heeft de Arbeidsinspectie, conform het geldende afwegingskader, beoordeeld als «niet relevante» meldingen om opvolging aan te geven op het vlak van fysieke belasting (soms wel vanwege andere mogelijke overtredingen).

⁵ In het «Jaarverslag 2020 Inspectie SZW» is dit project om de arbozorgverplichtingen te bevorderen beschreven op pagina 12 (<https://www.nlarbeidsinspectie.nl/jaarverslag-2020/publicaties/jaarverslagen/2021/05/12/jaarverslag-2020>).

⁶ NOS, 12 januari 2023, «Arbeidsinspectie kreeg toch signalen over zwaar sjuuwwerk Schiphol», (<https://nos.nl/artikel/2459535-arbeidsinspectie-kreeg-toch-signalen-over-zwaar-sjuuwwerk-schiphol>).

Op mijn verzoek heeft de Arbeidsinspectie haar werkwijze tegen het licht gehouden en ga ik met de Arbeidsinspectie nader in gesprek over hoe de werkwijze verder verbeterd en transparanter kan worden. De Arbeidsinspectie geeft aan haar werkwijze aan te passen.

Onder meer zal de Arbeidsinspectie bij haar risicobeoordeling werkzaamheden aan de «air side» (het gebied voorbij de douane, waaronder de bagageafhandeling) op Schiphol een zwaardere weging geven. Kortheidshalve verwijs ik naar mijn eerdergenoemde brief van vorige week en de rapportage van de Arbeidsinspectie.

De Arbeidsinspectie heeft de informatie/vragen van Nieuwsuur opgevat als melding. Dat was voor de Arbeidsinspectie aanleiding om in september 2022 te gaan inspecteren bij bagageafhandelaars op Schiphol. In de eerdergenoemde rapportage heeft de Arbeidsinspectie aangegeven dat op grond van die inspecties nog handhavingstrajecten lopen.

Zoals de rapportage toont, lopen er, niet alleen op Schiphol maar in heel Nederland, op ieder moment in de tijd honderden handhavingstrajecten met werkgevers. Signalen uit die toezichtspraktijk kunnen aanleiding zijn om wet- en regelgeving of de werkwijze (ook ten aanzien van prioritering en risicoafweging) van de inspectie aan te passen.

Iedere melding wordt beoordeeld. Niet iedere melding kan of moet aanleiding zijn tot onderzoek. De Arbeidsinspectie krijgt vele malen meer meldingen dan kunnen worden opgepakt. De meldingen worden daarom na beoordeling door de Arbeidsinspectie geprioriteerd. Daarbij wordt dan onderscheid gemaakt tussen zware overtredingen en niet zware overtredingen. Zware overtredingen krijgen altijd een opvolging. Niet zware overtredingen krijgen opvolging afhankelijk van de ernst van de situatie; zie tevens het antwoord bij vraag 8. Meldingen van onder andere vakbonden en personeelsvertegenwoordigingen krijgen altijd opvolging op grond van bepalingen in de Arbeidsomstandighedenwet. Meldingen die niet op het terrein van de inspectie liggen, geleidt de Arbeidsinspectie door naar de verantwoordelijke instantie (bijvoorbeeld gemeenten, andere diensten).

In haar rapportage geeft de inspectie aan welke lessen ze trekt ten aanzien van dat proces, om zich te kunnen blijven verbeteren. Ik ga met de Arbeidsinspectie nader in gesprek over hoe de werkwijze verder verbeterd en transparanter kan worden. Ik zal daarbij ook betrekken welke gevolgen deze lessen hebben op het afwegingskader, ook in relatie tot de positie van de individuele melder, waaronder (oud) medewerkers. De Arbeidsinspectie heeft in haar Meerjarenplan 2023–2026 aangekondigd ondermeer een nieuw programma trends en ontwikkelingen op te richten, waarmee snel kan worden geacteerd op nieuwe ontwikkelingen. Zie tevens antwoord 8.

Vraag 7

Bent u het eens dat het onwenselijk is dat meldingen niet worden geregistreerd binnen de Arbeidsinspectie waardoor een stapeling van meldingen niet zichtbaar wordt? Deelt u de opvatting dat een dergelijk registratiesysteem wenselijk is en dat het zaak is dat dit zo snel mogelijk ontwikkeld wordt?

Antwoord 7

Ik ga nader met de Arbeidsinspectie in gesprek over hoe de werkwijze, waaronder de meldingssystematiek, verder kan worden verbeterd. Ik vind het van groot belang dat van misstanden op een laagdrempelige manier melding kan worden gedaan en deze meldingen zo worden verwerkt, dat op een effectieve manier kan worden opgetreden. Daarbij wordt ook gekeken naar de positie van de individuele melder, waaronder (oud) medewerkers. Zie tevens het antwoord bij vraag 9.

Meldingen worden door de Arbeidsinspectie altijd geregistreerd en beoordeeld (zie antwoord op vraag⁷). De ervaringen die naar aanleiding van Covid zijn opgedaan met de registratie en de analyse van verbanden, trends en ontwikkelingen over individuele meldingen heen, zijn mede aanleiding

⁷ NOS, 12 januari 2023, «Arbeidsinspectie kreeg toch signalen over zwaar sjuuwwerk Schiphol», (<https://nos.nl/artikel/2459535-arbeidsinspectie-kreeg-toch-signalen-over-zwaar-sjuuwwerk-schiphol>).

geweest voor de Arbeidsinspectie om in mei 2022 een Directie Meldingen en Verzoeken in te richten⁸.

Vraag 8

Kunt u toelichten wat wordt bedoeld met de mededeling van de Arbeidsinspectie dat «een melding in de toekomst zwaarder wordt gewogen» en hoe verschillende meldingen nu worden gewogen en op basis van welke afwegingen dit plaatsvindt? Bent u het eens dat een stapeling van meldingen afkomstig van werknemers van één werkgever ook zwaar moet worden gewogen?

Antwoord 8

In de rapportage heeft de Arbeidsinspectie toegelicht dat een melding over fysieke belasting voortaan zwaarder zal worden gewogen als het werkzaamheden aan de «air side» op Schiphol betreft. In den brede, dus los van Schiphol, kan sinds september 2022 een stapeling van meldingen, afhankelijk van de aard en feitelijke onderbouwing, leiden tot een zwaardere weging (zie ook vraag⁹). Het gezamenlijke doel is om een zo effectief mogelijke werkwijze te ontwikkelen, die recht doet aan de meldingen die worden gedaan en uiteindelijk leidt tot een gezonder en veiliger werkomgeving.

De Arbeidsinspectie krijgt circa tienduizend meldingen per jaar. Bij de beoordeling van een melding door de Arbeidsinspectie zijn veel aspecten van belang, zoals: heeft de melding betrekking op het domein waar de Arbeidsinspectie als toezichthouder is aangewezen, de zwaarte van de overtreding, de ernst van het risico, de urgentie van de melding, de positie van de melder en het aantal meldingen bij een werkgever. Het beoordelen van de stroom meldingen is een trechterproces. Eerst worden de meldingen er uit gefilterd die geen betrekking hebben op de arbeidsregelgeving en/of arbeidsomstandighedenregelgeving. De overgebleven meldingen worden vervolgens aan een reviewproces onderworpen, waarbij bovengenoemde aspecten deel uit maken van de uiteindelijke beoordeling. Waar nodig wordt aanvullende informatie verzameld of een (inspectie)onderzoek gestart. De keuze welke opvolging een melding over arbeidsomstandigheden krijgt, wordt ook bepaald door de vastgelegde beleidsregels.

De analyse over individuele meldingen heen heeft de Arbeidsinspectie versterkt door in mei 2022 een Directie Meldingen en Verzoeken te vormen. Zie tevens antwoord 9.

De Arbeidsinspectie is bereid uw Kamer een (besloten) technische briefing over het meldingenproces en de afwegingen daarbinnen te geven.

Vraag 9

Welke maatregelen gaat u treffen zodat in de toekomst de juiste informatie door de Arbeidsinspectie wordt verstrekt aan de Tweede Kamer, zodat dit niet pas naar boven komt doordat gedreven journalisten onderzoekswerk verrichten?

Antwoord 9

Ik was graag eerder door de Arbeidsinspectie geïnformeerd over de zeven specifieke meldingen die direct of zijdelings te maken hadden met fysieke belasting en die door de Arbeidsinspectie als «niet relevant» zijn beoordeeld. Ook had ik, vanuit mijn intentie om de Tweede Kamer juist en volledig te informeren, dit graag eerder aan uw Kamer willen melden. Ik vind het zondermeer vervelend dat dit nu niet is gebeurd.

Zoals ik in mijn brief bij de rapportage heb aangegeven ga ik, mede naar aanleiding van de onderhavige kwestie, met de Arbeidsinspectie nader in gesprek over hoe de werkwijze verder verbeterd en transparanter kan worden. Daarbij betrek ik ook de verbeteringen in het meldingenproces.

⁸ Zie bijvoorbeeld pagina 11 van het «Jaarplan Nederlandse Arbeidsinspectie 2022» <https://www.nlarbeidsinspectie.nl/jaarplan-2022/publicaties/jaarplannen/2021/11/23/jaarplan-2022>.

⁹ NOS, 12 januari 2023, «Arbeidsinspectie kreeg toch signalen over zwaar sjuuwwerk Schiphol», (<https://nos.nl/artikel/2459535-arbeidsinspectie-kreeg-toch-signalen-over-zwaar-sjuuwwerk-schiphol>).

Daarnaast loopt er binnen de Arbeidsinspectie al een aantal initiatieven. In het Meerjarenplan 2023–2026¹⁰ heeft de Arbeidsinspectie aangegeven met welke verbeteringen zij aan de slag is. Dit zijn onder andere:

- Meld- en informatiecentrum: Alle meldingen, klachten en signalen komen sinds mei 2022 centraal binnen bij het Meld- en informatiecentrum (MIC). Het MIC is verstevigd en alle meldingen, klachten en signalen komen nu op deze centrale plek binnen. Hierdoor kunnen meldingen en signalen sneller en efficiënter worden beoordeeld en behandeld. Daarnaast biedt deze werkwijze meer mogelijkheden om patronen in meldingen te herkennen, waaronder stapeling van meldingen. In het Meerjarenplan (MJP) wordt hierop ingegaan.
- Eenvoudiger melden bij de Arbeidsinspectie: Meldingen zijn voor de Arbeidsinspectie een belangrijke informatiebron. Om deze reden is het van belang dat meldingen nog eenvoudiger en laagdrempeliger gedaan kunnen worden. Vanaf januari 2023 is het meldingenportaal op de website van de Nederlandse Arbeidsinspectie vernieuwd waardoor burgers, werknemers en werkgevers eenvoudiger kunnen melden.
- Bedrijfsartsen: De huidige contacten met de beroepsvereniging bedrijfsartsen gaan vooral over blootstelling aan gevaarlijke stoffen. Naar aanleiding van de casus Schiphol zal de Arbeidsinspectie de contacten met de beroepsvereniging bedrijfsartsen verbreden en het voor hen makkelijker maken om misstanden breder te melden en de Arbeidsinspectie te raadplegen en te betrekken.¹¹ Zie ook pagina 14 van het MJP.
- Analyse: De informatie uit alle meldingen helpt bij verbetering van de risicoanalyses en aanscherping van het actieve toezicht. Analyse kan aanleiding zijn voor signalen naar beleid, politiek of andere organisaties. Daarom is een intensieve verbinding tussen de reactieve/responsieve en de actieve werkzaamheden van de Inspectie van belang. Zie pagina 15 van het MJP.
- Data- en informatiegestuurd werken: De Arbeidsinspectie investeert in verdere versteviging van haar informatiepositie via de bevordering van hoogwaardige data-analyse en kwalitatieve verbetering van de vastlegging en het gebruik van data. In het werkproces borgt de Inspectie ethische, juridische afwegingen en houdt ze rekening met de privacy. Hiermee levert de Inspectie de inzichten die bijdragen aan de risicogerichte inzet¹².

Ik heb de Arbeidsinspectie gevraagd om u in haar jaarplan 2024 te rapporteren over de doorgevoerde verbeteringen in de werkwijze.

¹⁰ Kamerstuk 25 883, nr. 447.

¹¹ De Inspectiebrede Risicoanalyse (IRA) maakt ook gebruik van gegevens van het Nederlands Centrum voor Beroepsziekten. In verband met privacywaarborgen kunnen individuele meldingen niet worden gebruikt. Bedrijfsartsen kunnen wel meldingen doen, mits geen medische gegevens worden uitgewisseld.

¹² Kamerstuk 25 883, nr. 447 (zie pagina 23).